

Raadsnota

Raadsvergadering de dato 19 juni 2023
Onderwerp: Gemeentelijke erfgoedbeleid

Aan de gemeenteraad,

1. Doel, Samenvatting en Advies van het raadsvoorstel

Uw raad stelde, teneinde haar cultureel erfgoed te beschermen en te behouden, in december 2021 het erfgoedbeleidsplan “verleden met toekomst” vast. Hieruit vloeide, vooruitlopend op de invoering van de nieuwe omgevingswet, een inventarisatie van aan te wijzen gemeentelijke monumenten onder te brengen in een facetbestemmingsplan.

De uitkomst van deze inventarisatie heeft geleid tot de uitspraak in het beleid dat ruim 950 panden aangemerkt zouden worden als gemeentelijk beeldbepalend erfgoed oftewel monument. Dit is in de praktijk en naar de toekomst toe een onwerkbaar situatie zowel voor gemeente als de pandeigenaren.

Inmiddels is ook duidelijk dat de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking treedt. Vanwege de grote omvang van aan te wijzen monumenten is het niet haalbaar om dit voor 1 januari 2024 te regelen via het vaststellen van een facetbestemmingsplan.

Het doel van dit voorstel is het wijzigen van het erfgoedbeleid voor te leggen en dan wel ten aanzien van de wijze waarop onze gemeentelijke monumenten en beeldbepalende/karakteristieke panden en objecten objectief en onderbouwd kunnen worden aangewezen. Om panden aan te wijzen als monument heb je namelijk redengevende omschrijvingen nodig en de informatie uit de inventarisatie is hiervoor niet uitgebreid genoeg.

Geadviseerd wordt derhalve om vóór invoering van de Omgevingswet in een viertal stappen de gemeentelijke monumenten aan te wijzen en te verankeren in het gemeentelijk beleid.

Deze 4 stappen kunnen kort als volgt omschreven worden:

- Een herijking van de aan te wijzen potentiële gemeentelijke monumenten (zie lijst);
- Het door een terzake kundig bureau laten opstellen redengevende omschrijvingen ten behoeve van de aan te wijzen gemeentelijke monumenten vóór 1 januari 2024;
- Het vaststellen erfgoedverordening vóór 1 januari 2024;
- Het vaststellen erfgoedsubsidieverordening vóór 1 januari 2024;
- Uitwerken en verankering aanwijzingsprocedure in de erfgoedverordening vóór 1 januari 2024.

Na een positief besluit voor deze aanpak kunnen deze stappen op korte termijn doorlopen worden en waarbij voorzien is in afrondende besluitvorming in uw vergadering van december 2023.

2. Situatie / Aanleiding / Probleem

Na het versturen van de kennisgeving aan de eigenaren in de herfst van 2022, waarin de op 13 december 2021 door de raad voorgenomen aanwijzing van ruim 950 panden en objecten tot gemeentelijk monument werd aangekondigd en toegelicht, is er veel onrust ontstaan onder de burgers.

Na inventarisatie van de reacties op de verstuurde brieven en na bestudering van de praktische bezwaren tegen de voorgenomen aanwijzing, is gebleken dat het een haast onhaalbare zaak is uitvoering te geven aan het de door uw raad op 13 december 2021 gestelde kader.

Dientengevolge is gezocht naar een meer passende en realistische uitvoeringsvorm van het beleid welke ook de kwaliteit ten goede komt waarbij wordt geconcludeerd dat de bescherming van het cultureel erfgoed niet via het vaststellen van een facetbestemmingsplan kan worden geregeld vóórdat de nieuwe Omgevingswet in werking treedt (1 januari 2024). De inventarisatie en alle objecten zijn nogmaals kritisch bekeken en dit heeft geleid tot een voorstel voor herijking van de lijst gemeentelijke monumenten. Er zijn 50 panden geselecteerd als meest waardevol in zijn geheel en 250 panden en objecten met de hoogste scores uit de inventarisatie alsmede funerair erfgoed en monumentale groenelementen zijn als beeldbepalend aangemerkt. Om de 50 meest waardevolle

panden op korte termijn te kunnen beschermen stellen we voor deze via een erfgoedverordening als gemeentelijk monument aan te wijzen.

Deze erfgoedverordening moet voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet voor de aan te wijzen gemeentelijke monumenten (panden en objecten) zijn vastgesteld (1 januari 2024). De overige te beschermen beeldbepalende objecten worden aansluitend in de periode voor vaststelling van het definitieve Omgevingsplan (uiterlijk december 2029) nader vormgegeven en in het erfgoedbeleid verankerd.

3. Relatie met bestaand beleid

De inzet van de beleidsnota cultureel erfgoed is gelegen in het aanwijzen van al het waardevol erfgoed in de gemeente tot gemeentelijk monument in een facetbestemmingsplan, vooruitlopend op de vaststelling en ingangsdatum van de Omgevingswet. Inmiddels is duidelijk dat de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking treedt.

4. Gewenst beleid en mogelijke opties

Het voorstel is dan ook om de aanwijzing van de meest waardevolle gemeentelijke monumenten (circa 50) nu te gaan baseren en te verankeren in een nog op te stellen en vast te stellen erfgoedverordening vóór 1 januari 2024.

Volgens de huidige inzichten en de tijdslijn beschreven in de bijlagen zal dit uiterlijk in uw vergadering van december 2023 dienen plaats te vinden.

De panden en objecten met erfgoedwaarden (ca. 250) alsmede funerair erfgoed en monumentale groenelementen kunnen worden beschermd door ze direct in het omgevingsplan op te nemen.

Voor alle aanwijzingen (gemeentelijk monument én beeldbepalende panden en objecten) moeten redengevende omschrijvingen worden opgesteld. Door ons te richten op de aanwijzing van eerst de belangrijkste 50 monumenten is dit in 2023 ook haalbaar. Daarnaast zal voorafgaand aan de definitieve aanwijzingen een informatietraject met de eigenaren worden ingezet teneinde het nodige draagvlak te genereren. De huidige voorgestelde selectie vormt hierbij het uitgangspunt.

In de toekomst kunnen aanvullend (indien gewenst) nog panden en objecten worden toegevoegd.

5. Samenwerking

Voor de uitvoering van het voorgestelde traject tot 1 januari 2024 werken we samen met een terzake kundig bureau, gespecialiseerd in bouwhistorisch onderzoek en advisering monumentenzorg. Hiervoor is, mede met het oog op resterende doorlooptijd, aansluiting gezocht met het bureau welke in 1^e instantie de inventarisatie heeft uitgevoerd. Zij hebben een gedegen voorkennis en expertise in de eerdere traject opgedaan en staan garant voor het beoogde tijdsplan c.q. doorlooptijd voor het opstellen van de redengevende beschrijvingen, de erfgoedverordening, de erfgoedsubsidie-verordening en de aanwijzingsprocedure gemeentelijke monumenten voor 1 januari 2024.

Intern wordt samengewerkt aan de uitwerking van het beleid door een projectgroep gevormd uit de twee beleidsmedewerkers cultureel erfgoed (bij OR en FEO), de beleidsmedewerker Wonen, de Juridisch adviseur en de vergunningverlener (VVTH).

6. Aanbestedingen

Vanwege meerdere factoren zoals onder andere doorlooptijd, voorkennis van de geïnventariseerde panden en objecten en aanbestedingsdrempel is ervoor gekozen de vervolgoopdracht uit te zetten naar het bureau dat bij het voortraject betrokken was. Binnen het gemeentelijk aanbestedingsbeleid en Gids Proportionaliteiten is deze optie aanwezig en geaccordeerd door de inkoopadviseur.

7. Duurzaamheid

Met de op te stellen lijsten en redengevende omschrijvingen in combinatie met de vast te stellen erfgoedverordening en subsidieverordening wordt de basis voor het gemeentelijk monumentenbeleid verankerd in de Omgevingswet en blijft er ruimte voor het verduurzamen van gebouwen binnen de richtlijnen van de RCE.

8. Financiën

De kosten voor de uitvoering van de voornoemde werkzaamheden door het bureau á € 28.500,- worden ten laste gebracht van de investeringsreserve 'in stand houding monumenten'.

Voor de aansluitende tranche van redengevende omschrijvingen van de beeldbepalende gemeentelijke objecten zal bij de behandeling van de kaderbrief 2023 een nader voorstel worden uitgewerkt.

9. Communicatie

Voorafgaand aan de aanwijzingsprocedure gemeentelijke monumenten zullen er contactmomenten worden georganiseerd met de eigenaar en belanghebbenden van de betreffende panden en objecten.

Daarnaast zal gebruik gemaakt worden van de verschillende gemeentelijke communicatiemiddelen en zal in overleg met de cluster communicatie een nader communicatieplan worden uitgewerkt.

10. Afwegingen en Advies

Wij adviseren de raad daarom als volgt:

1. Akkoord te gaan met de herijking van de aan te wijzen gemeentelijke monumenten, waarbij de meest exemplarische panden en objecten in hun geheel als monument zullen worden beschermd voor 1 januari 2024. Panden en objecten, alsmede funerair erfgoed en monumentale groen-elementen die als beeldbepalend/karakteristiek zijn benoemd vinden na 1 januari 2024 direct bescherming onder de omgevingswet en zullen vanaf 2028 zijn opgenomen in het nieuwe omgevingsplan.
2. De kosten voor de uitvoering van de voornoemde werkzaamheden á € 28.500,- ten laste te brengen van de investeringsreserve 'in stand houding monumenten'.
3. Toepassing te geven aan artikel 87 van de Gemeentewet en op grond van art. 5.1 lid 1 onder c van de Wet open overheid geheimhouding op te leggen omtrent de inhoud van de externe offerte, welke vertrouwelijk bij de griffie ter inzage is gelegd.

11. Bijlagen

- Lijst potentieel aan te wijzen gemeentelijke monumenten.
- Lijst beeldbepalende/karakteristieke panden.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

mr. G.S. Reehuis
algemeen directeur/gemeentesecretaris

D.M.M.T. Prevoort
burgemeester

De raad van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders de dato 9 mei 2023;

Gehoord de raadscommissie Fysiek Domein 30 mei 2023;

Besluit:

- Akkoord te gaan met de herijking van de aan te wijzen gemeentelijke monumenten, waarbij de meest exemplarische panden en objecten in hun geheel als monument zullen worden beschermd. Panden en objecten, alsmede funerair erfgoed en monumentale groen-elementen die als beeldbepalend/karakteristiek zijn benoemd vinden na 1 januari 2024 direct bescherming onder de omgevingswet en zullen vanaf 2028 zijn opgenomen in het nieuwe omgevingsplan.
- De kosten voor de uitvoering van de voornoemde werkzaamheden á € 28.500,- ten laste te brengen van de investeringsreserve 'in stand houding monumenten'.
- Toepassing te geven aan artikel 87 van de Gemeentewet en op grond van art. 5.1 lid 1 onder c van de Wet open overheid geheimhouding op te leggen omtrent de inhoud van de externe offerte, welke vertrouwelijk bij de griffie ter inzage is gelegd.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 19 juni 2023.

De raad voornoemd,

mr. J.W.L. Pluijmen,
griffier

D.M.M.T. Prevoo,
voorzitter

